

Rapport

I&O-zetelpeiling, november 2020

VVD groeit door, PVV vergroot voorsprong op de rest

November peiling I&O Research

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Datum

november 2020

Auteurs

Peter Kanne
Milan Driessen

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Belangrijkste uitkomsten	4
1 Zetelpeiling	6
1.1 VVD groeit door, PVV vergroot voorsprong op de rest	6
1.2 Partij van tweede (of derde) voorkeur	8
1.3 Switchgedrag sinds oktober	9
1.4 Belangrijkste thema's voor de verkiezingen	11
2 Linkse samenwerking	14
2.1 Linkse kiezer positief over samenwerking PvdA en GL	14
2.2 Electorale kansen of risico's voor GroenLinks of PvdA?	15
2.3 Houden ze zich aan deze belofte?	16
3 Tevredenheid kabinet-Rutte III	17
3.1 Tevredenheid met kabinet Rutte III weer op niveau mei	17
4 Onderzoeksverantwoording	19

Belangrijkste uitkomsten

VVD groeit door, PVV vergroot voorsprong op achtervolgers

De VVD blijft virtueel de grootste partij met 44 zetels. Dat is twee zetels meer dan in oktober. De PVV blijft de nummer twee met 21 virtuele zetels; in oktober waren dat er 19. Het gat met achtervolgers (CDA, D66, GroenLinks en PvdA) wordt dus iets groter.

Voor het overige zijn de verschillen ten opzichte van oktober klein en niet significant.

CDA, D66, GroenLinks en de PvdA staan in deze peiling nu allen op 13 zetels (ca. 8,5 procent).

Daarachter komt de SP met 10 zetels (ca. 6,5 procent).

We kunnen stellen dat de lichte groei die D66 en CDA voor de zomervakantie lieten zien – bij het aantreden van de nieuwe lijsttrekkers (Hugo de Jonge en Sigrid Kaag) – niet doorzet.

Forum voor Democratie komt met 4 procent op 6 zetels, waarmee de neergang nog niet is gestopt.

I&O Zetelpeiling november 2020

	UITSLAG		PEILING			VERSCHIL	
	TK 2017		13 mrt 2020	12 okt 2020	16 nov 2020	t.o.v. okt	t.o.v. TK17
VVD	33		27	42	44	+2	+11
PVV	20		17	19	21	+2	+1
CDA	19		14	14	13	-1	-6
D66	19		10	14	13	-1	-6
GroenLinks	14		17	14	13	-1	-1
SP	14		9	9	10	+1	-4
PvdA	9		14	13	13	0	+4
ChristenUnie	5		6	7	7	0	+2
PvdD	5		6	5	4	-1	-1
50Plus	4		10	1	1	0	-3
SGP	3		4	3	3	0	0
DENK	3		1	2	2	0	-1
FvD	2		15	7	6	-1	+4
Totaal	150		27	150			

Belangrijkste electorale thema's: gezondheidszorg, klimaat en woningmarkt

Kiezers vinden *gezondheidszorg* het belangrijkste onderwerp voor de verkiezingen (35%). Net voor de gedeeltelijke lockdown in oktober was dit zelfs 50 procent. Daarna volgen *woningmarkt* (31%), *duurzaamheid & klimaat* (28%) en *sociale voorzieningen & armoede(bestrijding)* (23%). Als kiezers gevraagd wordt het belangrijkste onderwerp aan te wijzen, blijken *gezondheidszorg* en *duurzaamheid* meer prioriteit te hebben dan *woningmarkt*.

Positieve reactie op linkse samenwerking, maar (nog) geen electorale effecten

GroenLinks en PvdA hebben aangegeven alleen samen deel te willen nemen aan een nieuw kabinet, na de komende Tweede Kamerverkiezingen. Als ze niet lukt, gaan ze beiden in de oppositie. Door linkse kiezers wordt deze samenwerking positief beoordeeld: zes à zeven op de tien kiezers van PvdA, GL én SP zijn er over te spreken.

Ongeveer een op de tien vindt deze samenwerking juist een slecht idee (SP, 10%; PvdA en GL, 12%). Ook de helft van de PvdD-kiezers vindt deze vorm van samenwerking per saldo een goed idee (goed 47%; slecht 4%).

De kiezers van D66 zijn minder enthousiast, maar zijn ook niet uitgesproken negatief: 32 procent vindt het goed, 15 procent vindt het slecht.

Deze samenwerking zou kiezers van andere partijen dan GroenLinks en PvdA ertoe kunnen verleiden op een van deze twee partijen te gaan stemmen. Hiervan is nog niets zichtbaar: de meeste kiezers veranderen niet of nauwelijks van mening door deze samenwerking.

Bij kiezers die nu op GroenLinks zouden stemmen blijft 80 procent bij deze voorkeur. Een klein deel van hen is door de samenwerking geneigd over te stappen op D66 (8%), PvdD (3%) of SP (2%). Omgekeerd is een klein deel van de huidige kiezers van D66 (3%), SP (3%) en PvdD (5%; indicatief) meer geneigd om op GroenLinks te stemmen. Per saldo levert het GroenLinks (nog) geen winst op.

Voor de PvdA vinden we nog kleinere effecten: 90 procent zegt de partij trouw te blijven, kleine percentages overwegen nu over te stappen naar een andere partij. Omgekeerd wordt de PvdA iets aantrekkelijker voor D66- en SP-stemmers.

Houden Klaver en Asscher zich aan hun belofte?

Blijven de partijen elkaar in de campagne en bij eventuele coalitieonderhandelingen echt vasthouden? Pas dan gaat de macht van het getal werken: de (virtuele) zetels kunnen bij elkaar opgeteld worden, dit is wat ze meebrengen in de coalitie. Veel (zo niet alles) hangt dan af van de rechte rug van de partijleiders.

Kiezers verwachten overwegend dat zowel GroenLinks als PvdA zich aan de belofte houden, ook als een van beide duidelijk groter wordt dan de ander. Een ruime meerderheid van de GL- en PvdA-kiezers heeft er vertrouwen in dat beide partijen zich aan de belofte houden, al zijn GL-kiezers iets wantrouwender richting de PvdA (70% denkt dat PvdA haar belofte houdt) dan PvdA-kiezers naar GroenLinks (78%).

SP-kiezers zijn daarentegen sceptischer over die belofte, maar per saldo denken ze dat beide partijen zich aan die belofte houden. Voor D66-kiezers is er meer vertrouwen in de belofte van GroenLinks (57%) dan in de PvdA (46%).

Tevredenheid met kabinet Rutte III neemt weer iets toe

Twee derde van de Nederlanders (67 procent) is momenteel tevreden met het kabinet Rutte-III, 30 procent is dat niet of in beperkte mate.

Ten opzichte van een maand geleden (63% tevreden) is dit een significante stijging. De stijging in tevredenheid komt met name op het conto van de kiezers van SP en PVV. Dit heeft duidelijk te maken met de steun voor het coronabeleid, die eveneens iets toenam (van 65 naar 73%) en ook hier kwam de toename op het conto van PVV-kiezers en SP-kiezers.

Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 9 november tot maandagochtend 16 november 2020.

Er werkten in totaal 2.290 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

1 Zetelpeiling

1.1 VVD groeit door, PVV vergroot voorsprong op de rest

De VVD blijft virtueel de grootste partij met 44 zetels. Dat is twee zetels meer dan in oktober. De PVV blijft de nummer twee met 21 virtuele zetels; in oktober waren dat er 19. Het gat met achtervolgers (CDA, D66, GroenLinks en PvdA) wordt dus iets groter.

Voor het overige zijn de verschillen ten opzichte van oktober klein en niet significant. CDA, D66, GroenLinks en de PvdA staan in deze peiling nu allen op 13 zetels (ca. 8,5 procent). Daarachter komt de SP met 10 zetels (ca. 6,5 procent).

We kunnen stellen dat de lichte groei die D66 en CDA voor de zomervakantie lieten zien – bij het aantreden van de nieuwe lijsttrekkers (Hugo de Jonge en Sigrid Kaag) – niet doorzet. Ook de aangekondigde samenwerking tussen GroenLinks en PvdA (waarover meer in hoofdstuk 2) heeft nog geen effect op de zetelpeiling.

Forum voor Democratie komt met 4 procent op 6 zetels (was 7), waarmee de neergang nog niet is gestopt.

Tabel 1 - Peiling Tweede Kamerverkiezingen in zetels

“Als er vandaag verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden, op welke partij zou u dan stemmen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen (n=1.695).

	UITSLAG						P E I L I N G										+/- t.o.v okt	+/- t.o.v. TK17
	TK 2017	juli 19	sept 19	okt 19	nov 19	jan 20	13 mrt 20	30 mrt 20	12 mei 20	9 jun 20	7 juli 20	9 aug 20	7 sept 20	12 okt 20	16 nov 20			
VVD	33	29	32	30	26	27	27	36	43	45	39	41	40	42	44	+2	+11	
PVV	20	9	13	15	18	16	17	15	13	15	16	14	19	19	21	+2	+1	
CDA	19	15	15	16	15	15	14	14	13	14	17	17	13	14	13	-1	-6	
D66	19	10	11	11	11	11	10	9	8	11	14	12	13	14	13	-1	-6	
GroenLinks	14	19	17	16	18	18	17	16	16	15	16	15	15	14	13	-1	-1	
SP	14	8	9	7	10	9	9	9	11	10	9	10	10	9	10	+1	-4	
PvdA	9	15	16	16	15	13	14	14	15	13	12	13	13	13	13	0	+4	
ChristenUnie	5	6	8	8	7	9	6	7	7	7	7	7	7	7	7	0	+2	
PvdD	5	6	6	6	5	5	6	6	5	4	4	4	4	5	4	-1	-1	
50Plus	4	5	7	7	6	8	10	7	1	1	0	1	2	1	1	0	-3	
SGP	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	0	0	
DENK	3	2	1	2	1	1	1	1	1	0	0	0	1	2	2	0	-1	
FvD	2	23	11	12	14	14	15	12	12	11	12	12	10	7	6	-1	+4	
PvdT									1	0	0	0	0	0	0	0	0	
Anders ¹											0	0	0	0	0	0	0	
Totaal	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150				

Bron: I&O Research, november 2020

¹ Geen van de overige partijen kwam boven onze kiesdrempel uit

Tabel 1.2 - Peiling Tweede Kamerverkiezingen in percentages

“Als er vandaag verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden, op welke partij zou u dan stemmen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen en heeft eerste voorkeur (n=1.695, in percentages).

	PEILING (in %)															
	TK 2017	juli 19	sept 19	okt 19	nov 19	jan 20	13 mrt 20	30 mrt 20	12 mei 20	9 jun 20	7 juli 20	9 aug 20	7 sept 20	12 okt 20	16 nov 20	Marge (n=1.695)
VVD	21,3	18,5	20,6	19,3	17,0	17,6	18,0	23,2	28,4	28,1	24,9	26,5	26,0	26,9	28,2	(26,1; 30,3)
PVV	13,1	5,7	8,7	10,2	11,9	10,7	11,0	9,9	8,4	9,9	10,4	9,4	12,5	12,5	13,5	(11,9; 15,1)
CDA	12,4	9,9	9,9	10,6	9,9	9,7	9,6	9,0	8,5	8,9	11,1	11,3	8,7	8,8	8,7	(7,4; 10)
D66	12,2	7,0	7,4	7,5	7,1	7,3	6,5	5,7	5,2	7,2	9,1	8,2	8,6	9,4	8,4	(7,1; 9,7)
GL	9,1	12,4	10,9	10,5	12,1	11,8	11,1	10,7	10,5	10,0	10,3	9,6	10,1	9,0	8,2	(6,9; 9,5)
SP	9,1	5,5	6,0	4,6	6,4	6,1	6,0	6,1	7,1	6,3	6,1	6,5	6,5	6,2	6,6	(5,4; 7,8)
PvdA	5,7	9,9	10,2	10,6	9,9	8,8	9,5	9,5	9,7	8,7	8,0	8,6	8,4	8,7	8,7	(7,4; 10)
CU	3,4	4,4	5,5	5,4	4,9	5,8	4,1	5,0	4,8	4,9	4,4	4,6	4,6	4,6	4,7	(3,7; 5,7)
PvdD	3,2	3,8	4,3	4,0	3,4	3,3	4,0	4,2	3,5	3,1	3,1	2,8	3,2	3,2	3,1	(2,3; 3,9)
50+	3,1	3,7	4,8	4,7	4,0	5,3	6,6	5,0	0,7	1,0	0,5	0,7	1,3	1,0	1,1	(0,6; 1,6)
SGP	2,1	2,3	2,9	2,7	2,9	2,7	2,6	2,8	3,1	3,1	2,9	2,7	2,2	2,5	2,3	(1,6; 3)
DENK	2,1	1,9	1,2	1,9	0,9	0,9	0,9	0,7	0,7	0,4	0,5	0,6	0,7	1,3	1,3	(0,8; 1,8)
FvD	1,8	14,8	7,3	7,8	9,2	9,2	9,8	7,7	8,2	7,4	7,9	7,6	6,7	4,8	4,1	(3,2; 5)
PvdT									0,8	0,3	0,4	0,6	0,1	0,3	0,2	(0; 0,6)
Anders ²	1,5	0,3	0,3	0,2	0,4	0,6	0,4	0,4	0,3	0,8	0,4	0,4	0,4	0,7	0,8	(0; 0,4)
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

Bron: I&O Research, november 2020

² Geen van de overige partijen kwam boven de kiesdrempel uit

1.2 Partij van tweede (of derde) voorkeur

Een kwart van de kiezers die een eerste voorkeur hebben, geeft aan dat er geen andere partij in aanmerking komt om op te stemmen (26%). Dit geldt het vaakst voor VVD- (35%) en SGP-kiezers (54%).

De sterkste samenhang tussen eerste en tweede voorkeur zien we tussen PVV- en FvD-kiezers: voor vier op de tien PVV-kiezers komt FvD in aanmerking om op te stemmen (40%), en *vice versa* geldt dat voor precies de helft van de FvD-kiezers.

Een vergelijkbaar patroon bij GroenLinks, D66 en PvdA, maar in iets mindere mate: kiezers die GroenLinks als eerste voorkeur hebben, overwegen ook vaak D66 en/of PvdA, en andersom.

Van de VVD-kiezers geeft een derde aan het CDA te overwegen (31%).

Tabel 2 - Andere partijen die worden overwogen

“Zijn er andere partijen die voor u in aanmerking komen om op te stemmen?” Basis: heeft eerste voorkeur (n=1.716).

	Totaal	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	SGP	FvD
Geen andere partij, mijn keuze staat vast	26%	35%	27%	26%	21%	10%	23%	16%	17%	25%	54%	25%
VVD	9%	0%	11%	36%	23%	5%	4%	6%	10%	4%	1%	14%
PVV	6%	8%	0%	4%	1%	0%	7%	2%	3%	2%	2%	50%
CDA	14%	31%	6%	0%	12%	1%	6%	10%	38%	4%	7%	1%
D66	12%	18%	0%	10%	0%	36%	8%	24%	3%	11%	0%	3%
GroenLinks	12%	5%	1%	5%	31%	0%	21%	41%	13%	31%	0%	3%
SP	7%	1%	7%	1%	6%	19%	0%	18%	1%	25%	0%	11%
PvdA	11%	6%	3%	6%	27%	35%	30%	0%	7%	10%	0%	3%
ChristenUnie	5%	4%	2%	24%	3%	2%	5%	7%	0%	3%	26%	2%
Partij voor de Dieren	5%	2%	4%	1%	6%	24%	9%	6%	3%	0%	0%	1%
50 Plus	3%	2%	7%	4%	1%	1%	5%	2%	2%	1%	0%	0%
SGP	2%	1%	1%	4%	0%	2%	0%	0%	16%	0%	0%	6%
DENK	1%	0%	0%	0%	1%	2%	2%	1%	0%	0%	0%	0%
Forum voor Democratie	7%	4%	40%	2%	1%	0%	2%	0%	1%	2%	13%	0%
Anders	4%	3%	9%	3%	1%	6%	7%	2%	0%	5%	3%	3%
Weet ik (nog) niet	8%	6%	9%	7%	4%	6%	10%	11%	13%	12%	8%	4%

Bron: I&O Research, november 2020

1.3 Switchgedrag sinds oktober

Bijna de helft van de deelnemers in november nam ook deel aan de oktobermeting; van 903 kiezers weten we wat een maand geleden hun eerste voorkeurspartij was.

In tabel 2 hieronder zijn hun antwoorden tegen elkaar afgezet om te zien waar de verschuivingen zitten. Voor de kiezers van PvdD, SGP en FvD zijn de cijfers indicatief vanwege de klein aantallen kiezers (in alle drie de gevallen minder dan 50).

De meeste kiezers kiezen nu voor dezelfde partij als vorige maand. Van de deelnemers die in oktober VVD zouden stemmen doet 94 procent dat nu ook. VVD-kiezers zijn met name te spreken over premier Rutte, zijn leiderschap in deze coronacrisis en vinden bij de VVD stabiliteit. Van de D66-kiezers zou drie kwart (77%) weer D66 stemmen als er nu verkiezingen zouden zijn, 6 procent zou nu VVD stemmen.

Een op de vijf FvD-kiezers uit oktober zegt nu PVV te gaan stemmen. Dit komt neer op ongeveer 1 zetel. Voormalig FvD-kiezers voelen zich minder aangetrokken door FvD door de negatieve beeldvorming en hun coronastandpunten.

Tabel 3 – Switchgedrag sinds vorige peiling

Basis: kiezers die vorige keer ook hebben meegedaan (n = 903)

Stemintentie november	Totaal	Stemintentie oktober										
		VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD*	SGP*	FvD*
VVD	23%	94%	3%	4%	6%	1%	1%	1%	4%	3%	0%	3%
PVV	11%	0%	92%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	20%
CDA	7%	1%	0%	86%	3%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%
D66	7%	0%	0%	1%	77%	1%	0%	3%	0%	0%	0%	0%
GL	7%	1%	0%	0%	2%	90%	0%	1%	0%	4%	0%	0%
SP	5%	0%	0%	0%	0%	0%	86%	0%	0%	2%	0%	0%
PvdA	7%	0%	0%	2%	4%	2%	4%	88%	0%	3%	0%	0%
CU	4%	0%	0%	1%	0%	2%	0%	0%	85%	0%	0%	0%
PvdD	2%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	66%	0%	0%
SGP	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	91%	0%
FvD	3%	0%	4%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	4%	9%	61%
weet ik (nog) niet	18%	2%	1%	3%	8%	4%	8%	5%	9%	14%	0%	13%
Overig / wil ik niet zeggen	4%	0%	0%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	0%	4%
	N = 2114	229	80	85	89	93	61	105	62	30	27	42

* Cijfers indicatief; n < 50

Citaten

We vroegen degenen die nu op een andere partij zou stemmen toe te lichten wat ze goed vinden aan de partij die ze nu zouden kiezen en wat ze minder goed vinden aan de eerdere voorkeurspartij.

Voormalig FvD-kiezers:

- Nu PVV: “Bij de PVV spreekt mij aan: Het immigratiebeleid een halt toeroepen aan de ongebreidelde instroom van de Islam. Bij FVD spreekt mij duidelijk minder aan het standpunt t.o.v. Corona.”
- Nu PVV: “Heldere taal van Wilders, Forum blijft erg op de achtergrond”
- Nu PVV: “Op dit moment legt PVV wat beter de vinger op de zere plek. Ook het afwijzen van een aangenomen motie speelt hierin een rol.”
- Nu VVD: “Fvd steeds negatiever in beeld. VVD betere daadkracht”

VVD-kiezers:

- “Ik ben niet per se voorstander van de VVD, maar ik vind dat ze de coronacrisis bijzonder goed aanpakken. Ik denk dat het goed is als Mark Rutte voor nu in beeld blijft bij de persconferenties. Een beetje vastigheid lijkt mij belangrijk voor de rust in deze gekke tijd”
- “Marc Rutte en zijn leiderschap”
- “Hoe de minister-president omgaat met de crisis. Ook al maakt hij een foutje hier en daar, hij blijft mens en menselijk met gewone taal bij de persconferenties, zonder dat je er een woordenboek bij moet pakken”
- “Stabiele partij. Goed voor de economie. Rutte een fijne minister president.”
- “Stabiel bestuur, aansprekende leider, veiligheid, strenge immigratie, goed voor de samenleving
- Het harde werken van Mark Rutte tijdens deze coronacrisis spreekt mij erg aan. Ondanks alle constante kritiek, weet hij het toch altijd dingen te regelen voor Nederland. Hij heeft veel internationale ervaring en laat zich niet makkelijk wegzetten door druk van andere”.
- “Goede partijpunten en ik ben tevreden hoe het kabinet de coronacrisis heeft aangepakt.”

1.4 Belangrijkste thema's voor de verkiezingen

In eerdere peilingen vroegen we kiezers om aan te geven welke onderwerpen een rol spelen bij de keuze voor een partij. Dit keer (en vorige keer) hebben we deze vraag op een andere manier gesteld, namelijk:

Aan welke van onderstaande onderwerpen vindt u dat politieke partijen bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen extra aandacht moeten besteden?

Op deze manier zien we scherper wat er bij de verkiezingen echt van belang zal zijn voor de kiezers. Kiezers vinden *gezondheidszorg* het belangrijkste onderwerp voor de verkiezingen (35%). Net voor de gedeeltelijke lockdown in oktober was dit nog 50 procent. Daarachter volgen nu *woningmarkt* (31%), *duurzaamheid & klimaat* (28%) en *sociale voorzieningen & armoede(-bestrijding)* (23%).

Tabel 4 – Belangrijkste onderwerpen bij volgende Tweede Kamerverkiezingen

November 2020³: “Aan welke van onderstaande onderwerpen vindt u dat politieke partijen bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen extra aandacht moeten besteden?” (% , maximaal drie antwoorden mogelijk) Basis: n=1.143.

	febr 2017	13-3 2020	30-3 2020	12 mei 2020	9 jun 2020	7 jul 2020	7 sept 2020	12 okt 2020	16 nov 2020
Gezondheidszorg	54	37	44	40	40	43	40	50	35
Woningmarkt/ betaalbare woningen/ huren	14	19	17	18	19	19	21	23	31
Duurzaamheid / klimaat / milieu	26	33	35	38	35	36	35	25	28
Sociale voorzieningen/ armoede(bestrijding)	42	33	35	29	30	31	30	28	23
Normen en waarden	42	42	45	46	48	48	43	11	18
Veiligheid	34	25	28	28	32	31	30	15	17
Europese Unie	30	26	29	24	30	29	27	18	17
Economie / overheidsfinanciën	29	26	30	33	36	32	31	19	16
Het aanpakken van de coronacrisis							28 ⁴	12	16
Immigratie en asiel	30	23	28	26	27	28	28	18	15
Werkgelegenheid	33	23	31	31	31	29	29	14	11
Dreiging van terrorisme	20	15	13	12	13	15	14	4	11
Onderwijs	35	30	28	23	28	30	27	7	7
Relatie autochtonen en migranten	28	23	19	19	21	22	20	5	7
Tegengaan van racisme						16 ⁵	15	3	7
Dierenwelzijn	8	6	6	8	10	9	8	4	5
Inspraak en democratie	18	19	23	23	25	25	21	5	4
Ethische zaken	19	21	22	21	24	23	21	3	3
Leefbaarheid in de wijken	20	15	17	17	19	19	20	2	3
Kunst / cultuur	9	9	10	10	9	10	7	3	3
Verkeer en (openbaar) vervoer	10	12	13	13	12	14	12	4	2
Religieuze zaken	12	11	10	10	10	11	9	2	2
Anders	4	3	3	5	5	5	3	2	5

³ Tot en met september 2020 werd deze vraag als volgt gesteld: “Welke onderwerpen spelen een belangrijke rol voor uw partijkeuze?”. Toen waren er meerdere antwoorden mogelijk; in november konden er maximaal drie onderwerpen gekozen worden

⁴ Dit thema is bij deze meting voor het eerst opgenomen

⁵ Dit thema is bij deze meting voor het eerst opgenomen

Tabel 5 - Onderwerpen die een rol spelen bij de partijkeuze

“Aan welke van onderstaande onderwerpen vindt u dat politieke partijen bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen extra aandacht moeten besteden?”(%, maximaal drie antwoorden mogelijk) Naar partij van eerste voorkeur.

Basis: n=1.143.

	Totaal	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	SGP	FvD
Gezondheidszorg	35	29	34	41	31	30	51	42	38	28	25	38
Woningmarkt / betaalbare woningen / huren	31	30	27	30	29	38	40	42	38	37	20	26
Duurzaamheid / klimaat / milieu	28	24	7	21	51	79	26	43	41	62	6	6
Veiligheid / tegengaan criminaliteit	23	31	36	28	12	4	22	13	9	12	11	5
Normen en waarden	18	22	24	26	10	2	8	13	22	13	48	6
Sociale voorzieningen / armoede(bestrijding)	17	6	9	15	13	29	53	31	27	13	7	2
Onderwijs	17	15	9	26	25	16	10	17	31	21	10	10
Economie	16	30	4	19	18	4	7	8	8	10	10	32
Het aanpakken van de coronacrisis	16	23	8	21	13	13	14	18	18	3	18	9
Immigratie en asiel	15	15	42	9	1	13	7	8	6	7	7	58
Werkgelegenheid	11	15	6	7	8	4	7	12	12	16	6	20
Dreiging van terrorisme	11	13	30	7	2	3	5	5	3	4	13	28
relatie autochtonen migranten	7	10	13	6	7	8	2	5	4	0	11	0
Europese Unie	7	5	10	10	23	3	1	6	8	0	8	11
Tegengaan van racisme	7	6	1	2	6	11	9	7	10	14	6	0
Overheidsfinanciën	5	9	2	8	4	1	2	4	1	0	10	4
Dierenwelzijn	5	3	7	2	0	5	0	2	0	47	0	4
Ethische zaken	4	1	3	1	6	1	7	2	4	0	46	3
Kunst / cultuur	3	1	0	2	8	16	4	11	0	0	4	2
Inspraak en democratie	3	1	4	0	5	2	5	2	5	0	0	9
Leefbaarheid in de wijken	3	1	7	1	3	2	0	1	8	4	0	0
Verkeer en ov	2	3	1	2	4	2	2	3	2	0	3	0
Religieuze zaken	2	0	4	3	1	2	1	1	4	0	31	0
Anders	3	1	3	4	4	4	4	2	3	0	0	16
Weet ik niet	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	3

Gezondheidszorg en klimaat hebben prioriteit, woningmarkt minder

We vroegen kiezers vervolgens het belangrijkste onderwerp aan te wijzen uit de keuze die ze eerder maakten. *Gezondheidszorg* wordt dan het vaakst aangewezen (16%), gevolgd door *duurzaamheid* (14%) en *woningmarkt* (10%). Opvallend is dat *woningmarkt* bij geen enkele kiezersgroep het belangrijkste verkiezingsthema is.

Gezondheidszorg staat voor de meeste kiezersgroepen wel in de top 2 of 3.

Duurzaamheid heeft voor GL- en PvdD-kiezers duidelijke topprioriteit, maar eindigt ook relatief hoog onder kiezers van D66, PvdA, CU en VVD.

Voor FvD- en PVV- kiezers ligt de prioriteit bij *immigratie en asiel* en *de dreiging van terrorisme*. VVD-kiezers hechten het meest belang aan *gezondheidszorg*, *economie* en *veiligheid*.

Tabel 6 – Belangrijkste thema naar eerste voorkeurspartij

“Welk van deze onderwerpen vindt u het belangrijkste?” Naar partij van eerste voorkeur. Basis: n = 1.143

	Totaal	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	SGP	FvD
Gezondheidszorg	16	15	9	17	11	10	24	18	13	12	7	4
Duurzaamheid / klimaat	14	11	3	8	33	61	4	18	18	47	3	3
Woningmarkt	10	10	10	6	10	5	13	9	11	10	7	6
Veiligheid / criminaliteit	7	13	11	7	3	1	7	3	1	0	0	1
Normen en waarden	7	8	8	11	5	0	3	5	9	4	12	3
Sociale voorzieningen	6	1	0	3	4	3	26	19	15	2	7	0
Aanpakken coronacrisis	6	9	3	12	1	2	7	6	6	3	0	5
Immigratie en asiel	5	4	24	2	0	3	0	2	0	4	3	31
Onderwijs	5	3	2	13	11	10	3	10	10	2	4	0
Economie	5	13	1	8	4	1	5	0	2	0	0	1
Dreiging van terrorisme	3	3	14	2	0	0	0	1	1	0	6	11
Werkgelegenheid	3	3	2	1	1	1	0	4	3	0	2	14
Dierenwelzijn	2	0	5	0	0	1	0	0	0	18	0	0
Relatie autochtonen en migranten	2	4	3	2	0	0	0	1	0	0	0	0
Europese Unie	1	0	1	0	10	1	0	1	2	0	8	0
Overheidsfinanciën	1	2	0	5	0	0	0	3	0	0	0	0
Ethische zaken	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	14	0
Tegengaan van racisme	1	0	0	0	3	0	2	0	3	0	0	0
Inspraak en democratie	1	0	1	0	1	0	0	0	3	0	0	3
Religieuze zaken	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	28	0
Kunst / cultuur	0	1	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0
Leefbaarheid in de wijken	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Verkeer en (openbaar) vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Anders	2	0	3	1	1	1	4	2	2	0	0	16
Weet ik niet	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	3

2 Linkse samenwerking

2.1 Linkse kiezer positief over samenwerking PvdA en GL

We legden de helft van de deelnemers⁶ de volgende vraag voor over de belofte van GroenLinks en PvdA om na de Tweede Kamerverkiezingen samen op te trekken in de kabinetsformatie.

GroenLinks en PvdA maakten afgelopen week bekend alleen samen deel te willen nemen aan een nieuw kabinet, na de komende Tweede Kamerverkiezingen. Als ze niet samen in de regeringscoalitie komen, gaan ze beiden in de oppositie. Bij voorkeur willen ze ook de SP er bij. Wat vindt u van deze vorm van samenwerking?

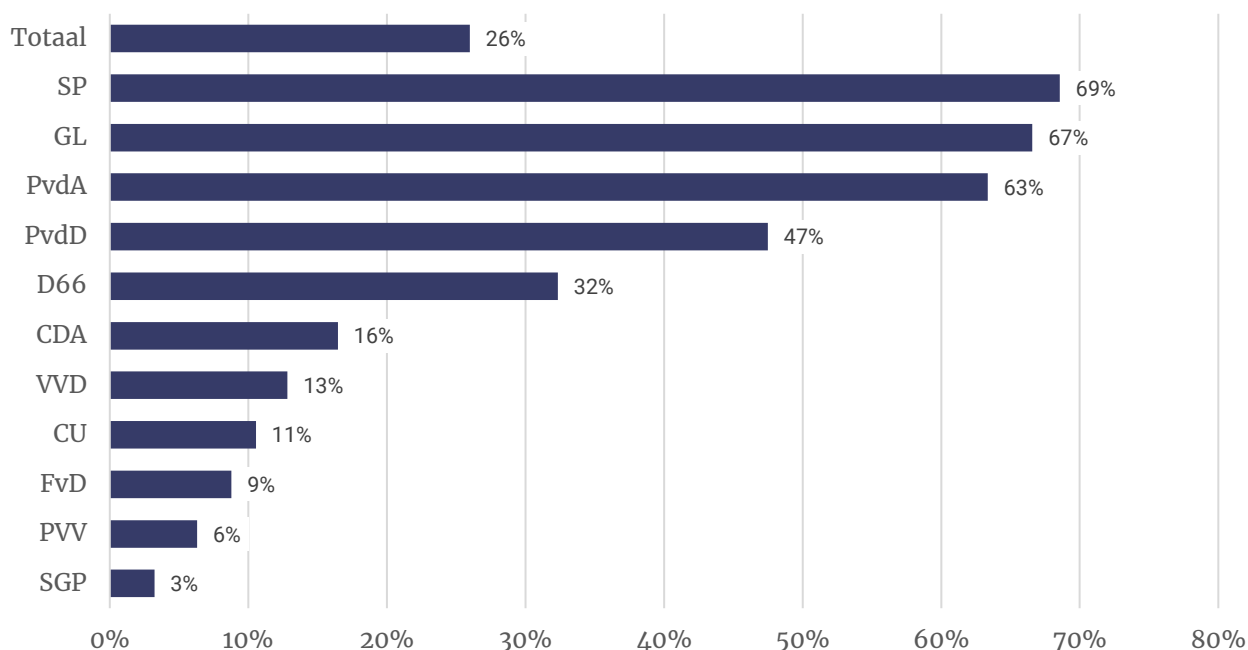
Door de linkse kiezers wordt de samenwerking goed beoordeeld: zes tot zeven op de tien kiezers van PvdA, GL én SP zijn er over te spreken. Ongeveer een op de tien vindt deze samenwerking juist een slecht idee (SP, 10%; PvdA en GL, 12%).

Ook de helft van de PvdD-kiezers vindt deze vorm van samenwerking per saldo een goed idee (goed 47%; slecht 4%).

De kiezers van D66 zijn minder enthousiast, maar zijn ook niet uitgesproken negatief: 32 procent vindt het goed, 15 procent vindt het slecht.

Figuur 1 - Wat vindt u van deze vorm van samenwerking? % '(heel) goed', naar eerste voorkeurspartij

Basis: n = 1.143

⁶ Dit gebeurde door middel van *at random* toewijzing van deelnemers.

2.2 Electorale kansen of risico's voor GroenLinks of PvdA?

Deze samenwerking zou kiezers ertoe kunnen verleiden op een van deze partijen te stemmen of juist op andere partij te stemmen. We vroegen de kiezers die hier een oordeel over hebben of dat het geval is en of ze meer geneigd zijn op een andere partij te stemmen.

Dit is in zeer beperkte mate het geval voor linkse kiezers: de meeste kiezers veranderen niet van mening door deze samenwerking en als ze van mening veranderen dan meestal zo dat ze meer geneigd zijn op de partij te stemmen die ze al als eerste voorkeur hebben (de percentages in de diagonaal van de tabel hieronder).

Bij kiezers die nu op GroenLinks zouden stemmen zien we dat meerderheid (80%) bij deze voorkeur blijft, maar een deel van hen is door deze samenwerking geneigd op D66 (8%), PvdD (3%) of SP (2%) te gaan stemmen (8%). Zes procent weet nog niet wat hij of zij nu zal doen. Omgekeerd is een klein deel van de huidige kiezers van D66 (3%), SP (3%) en PvdD (5%; indicatief) meer geneigd om op GroenLinks te stemmen. Per saldo levert het GroenLinks geen winst op.

Voor de PvdA vinden we nog kleinere effecten: 90 procent zegt de partij trouw te blijven, kleine percentages overwegen nu over te stappen naar een andere partij. Omgekeerd wordt de PvdA iets aantrekkelijker voor D66- en SP-stemmers.

Zoals ook te zien in de zetelpeiling (1.1) is er dus (nog) weinig electoraal effect te zien van de aangekondigde samenwerking tussen GroenLinks en PvdA.

Tabel 1 - Bent u door deze samenwerking meer of minder geneigd op GroenLinks, PvdA, SP of een andere partij te gaan stemmen?

Basis: kiesgerechtigden die samenwerking tussen GL en PvdA goed, slecht of iets daartussen vinden (n = 879)

	GL	PvdA	SP	D66	PvdD*
Nee, ik blijf bij de partij die ik eerder aangaf	61%	80%	76%	71%	78%
Ja, meer geneigd om op GroenLinks te gaan stemmen	19%	0%	3%	3%	5%
Ja, meer geneigd om op PvdA te gaan stemmen	0%	10%	3%	3%	0%
Ja, meer geneigd om op de SP te gaan stemmen	2%	1%	12%	0%	3%
Ja, meer geneigd om op D66 te gaan stemmen	8%	1%	0%	14%	0%
Ja, meer geneigd om op PvdD te gaan stemmen	3%	2%	0%	0%	9%
Ja, meer geneigd om op een andere partij te gaan stemmen	1%	4%	2%	0%	0%
Ja, iets anders	0%	0%	0%	2%	0%
Weet ik (nog) niet	6%	2%	5%	7%	5%

* n < 50, cijfers indicatief

2.3 Houden ze zich aan deze belofte?

Voor daadwerkelijk effect van de samenwerking tussen partijen hangt het ervan af of dit door kiezers wordt ervaren als iets onomkeerbaars. Blijven de partijen elkaar in de campagne en bij eventuele coalitieonderhandelingen echt vasthouden? Pas dan gaat het de macht van het getal werken: de (virtuele) zetels kunnen bij elkaar opgeteld worden, dit is wat ze meebrengen in de coalitie. Veel (zo niet alles) hangt dan af van de rechte rug van de partijleiders.

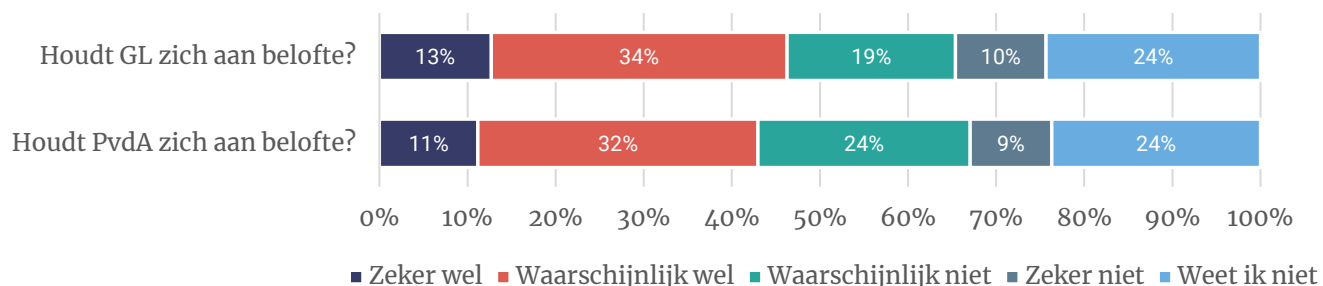
We vroegen respondenten daarom of ze verwachten dat de partijen zich aan hun belofte zullen houden als hun partij duidelijk groter wordt dan de andere partij:

- Stel dat GroenLinks bij de verkiezingen duidelijk groter wordt dan de PvdA. Denkt u dat GroenLinks zich dan zal houden aan de belofte alleen het kabinet in te gaan met de PvdA?
- Stel dat de PvdA bij de verkiezingen duidelijk groter wordt dan GroenLinks. Denkt u dat GroenLinks zich dan zal houden aan de belofte alleen het kabinet in te gaan met GroenLinks?

Kiezers verwachten per saldo dat zowel GroenLinks als PvdA zich aan de belofte houdt, ook als een van beide duidelijk groter wordt dan de ander. Een ruime meerderheid van de GL- en PvdA-kiezers heeft er vertrouwen in dat beide partijen zich aan de belofte houden, al zijn GL-kiezers iets wantrouwer richting de PvdA (70%) dan PvdA-kiezers naar GroenLinks (78%). SP-kiezers zijn daarentegen sceptischer over die belofte, maar per saldo denken ze dat beide partijen zich aan die belofte houden. Voor D66-kiezers is er meer vertrouwen in de belofte van GroenLinks (57%) dan in de PvdA (46%).

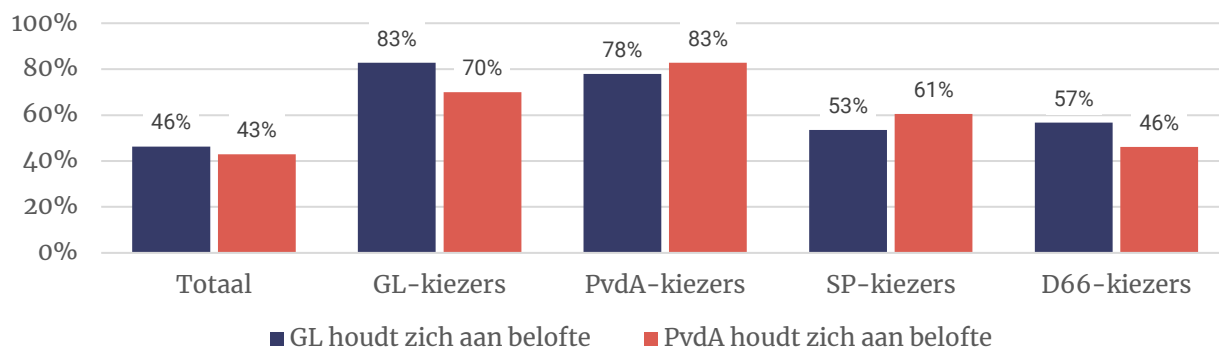
Figuur 2 – Houden ze zich aan deze belofte?

Basis: kiesgerechtigden die samenwerking tussen GL en PvdA goed, slecht of iets daartussen vinden (n = 879)

Figuur 3 – Houden beide partijen zich aan de belofte? Naar eerste partijvoorkeur

Basis: kiesgerechtigden die samenwerking tussen GL en PvdA goed, slecht of iets daartussen vinden (n = 879)

3 Tevredenheid kabinet-Rutte III

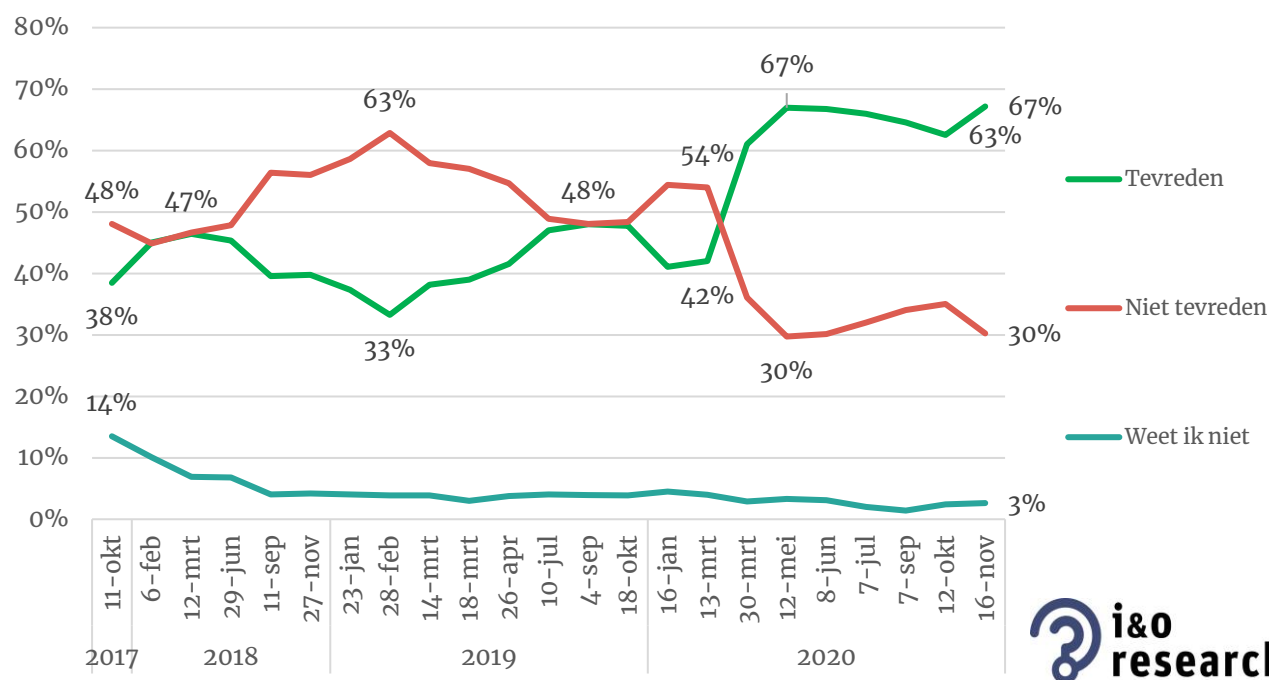
3.1 Tevredenheid met kabinet Rutte III weer op niveau mei

Twee derde van de Nederlanders (67 procent) is momenteel tevreden met het kabinet Rutte-III, 30 procent is dat niet of in beperkte mate.

Ten opzichte van een maand geleden (63% tevreden) is dit een significante stijging. De tevredenheid met het kabinet is hiermee op het hoogste punt sinds afgelopen mei.

Figuur 2.1 – Tevredenheid met kabinet

“Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met het huidige kabinet -Rutte III, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?” Basis: totale steekproef (N=2.290)

Bron: I&O Research, november 2020

Vooraf kiezers van SP en PVV nu tevredener met kabinet dan maand geleden

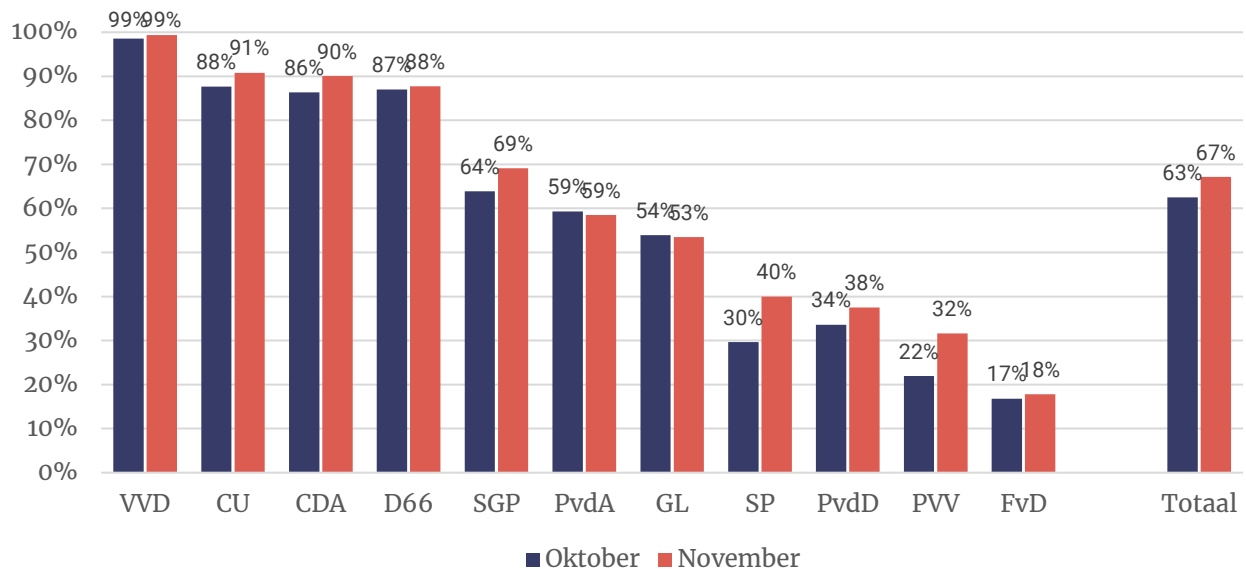
In vergelijking met de uitkomsten uit oktober zien we hetzelfde beeld: kiezers van coalitiepartijen zijn tevredener met het kabinet dan kiezers van oppositiepartijen.

De stijging in tevredenheid komt met name op het conto van de kiezers van SP (was 30%, nu 40%) en PVV (was 22%, nu 32%). Dit heeft duidelijk te maken met de steun voor het coronabeleid, die eveneens iets toenam (van 65 naar 73%) en ook hier kwam de toename op het conto van PVV-kiezers (van 34 naar 47%) en SP-kiezers (van 42 naar 63%).

Kiezers van de coalitiepartijen VVD, CU, D66 en CDA blijven in grote meerderheid tevreden met het kabinet.

Figuur 2.2 – Tevredenheid met kabinet naar stemvoorkeur in oktober en november 2020

Tevredenheid met kabinet Rutte III in percentage ‘tevreden’ naar politieke partijvoorkeur (Oktober, n=1.985; November, n=2.290; Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met het huidige kabinet – Rutte III, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?)

Bron: I&O Research, november 2020

4 Onderzoeksverantwoording

Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 9 november tot maandagochtend 16 november 2020. Er werkten in totaal 2.290 Nederlanders mee aan dit onderzoek. Niet alle vragen zijn gesteld aan alle deelnemers. Bij vragen waarbij dit het geval is wordt de steekproefbasis ook vermeld.

Het grootste deel van de deelnemers (2.149) is afkomstig uit het I&O Research Panel. Daarnaast vulden 141 Nederlanders de vragenlijst in via het panel van PanelClix.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van $n=2.000$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

